αγομένων, φέρουσι συμβολικὰς παραστάσεις τῶν ἀστερισμῶν καὶ τῶν σημείων τοῦ Ζῳδιακοῦ. Συνεπῶς ἐκ τῶν προτέρων, ὑποθέτομεν ὅτι, ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις, τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα ἔσχον ἀστρονομικὴν ση-

59.

60.

μασίαν. Καὶ ὄντως οἱ κύριοι τύποι τῶν ἀκτινωτῶν τῆς Συρίας νομισμάτων εἶναι ἡ ἀκτινωτὴ κεφαλὴ τοῦ βασιλέως (εἰκ. 48)· ὁ Ἀπόλλων (εἰκ. 59) καὶ ἡ Ἄρτεμις θεοὶ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· ὁ ἐλέφας συνοδευόμενος ὑπὸ ἀστέρος σύμβολον τοῦ ἡλίου (εἰκ. 48)· ἡ πρῷρα νεὼς κεκοσμημένη ἢ συνοδευομένη ὑπὸ ἀστέρος.[1] Ὡς χαρακτηριστικὰ μνημονευτέα ἔτι τὰ τετράδραχμα τῶν βασιλέων τῆς Συρίας (εἰκ. 60), τὰ παριστῶντα τὸν Δία, μὲ κεφαλήν, ἧς ὑπέρκειται μηνίσκος, καὶ κρατοῦντα ἐν τῇ δεξιᾷ ἀστέρα.

Φαίνεται ὅμως ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα κατέστησαν κοινῆς χρήσεως ἐν Συρίᾳ, διότι ὑπάρχουσι τοιαῦτα, ὧν οἱ τύποι[2] οὐδεμίαν φαίνονται ἔχοντες ἀστρονομικὴν σημασίαν. Μάλιστα ἐν ἔτει **145 π. Χ.** ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεξετάθη μέχρι Μακεδονίας, ἐν ᾗ ὅμως ὀλίγον διέμεινεν. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀπαντῶσιν ἀκτινωτά τινα νομί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

61.

62.

63.

σματα, ὧν ὁ τύπος, κεφαλὴ Ποσειδῶνος (εἰκ. 61), φαίνεται μὴ ἔχων ἀστρονομικὴν σημασίαν. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι, ἐπί τινων νομισμάτων, πολὺ ἀρχαιοτέρων τῆς αὐτῆς χώρας, ἀπαντᾷ ὁ Ἵππιος Ποσει-

[1] Babelon, ἔνθ. ἀν. π. X, 5, 13; XI, 16, 20; XIII, 9; XVI, 4 — 8; XVII, 16—22; XIX, 12; XX, 10—11, 15—17.

[2] Babelon, ἔνθ. ἀν. π. XXV, 2—3, κλπ.

φυλ. 5 Ιανουαρ 1895
148

δῶν, συνοδευόμενος ὑπὸ μεγάλου ἀστέρος (Βλ. ἀνωτέρω)· οἱ δὲ κύριοι τύποι τῶν νομισμάτων τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων, ἡ μακεδονικὴ ἀσπὶς (εἰκ. 62) καὶ ἡ Ἄρτεμις Ταυροπόλος (Εἰκ. 63) ἔχουσι προφανῶς ἀστρονομικὴν σημασίαν.[1] Οἱ κ.κ. Babelon καὶ Bompois παρετήρησαν ὅτι ἡ ὄψις τῶν ἀκτινωτῶν τούτων μακεδονικῶν νομισμάτων εἶναι ἐντελῶς ὁμοία πρὸς τὴν τῶν χαλκίνων ὀδοντωτῶν νομισμάτων τῆς Συρίας, φρονοῦσι δὲ ὅτι ἐν Μακεδονίᾳ ἑκουσίως ἀπεμιμήθησαν μέθοδον ἐκ τῆς Συρίας προερχομένην,[2] γνώμην, ἣν κἀγὼ ἀσπάζομαι.

Ἐν Ῥώμῃ, τέλος, τὰ ἀκτινωτὰ νομίσματα ἐπιφαίνονται ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς νομισματοκοπίας τοῦ ἀργύρου, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 268 καὶ 200 π. Χ.[3], ἐκόπησαν δὲ πιθανώτατα κατ᾽ ἀπομίμησιν τῶν νομισμάτων τῆς Καρχηδόνος. Εἶναι δὲ δηνάρια (εἰκ. 64). Οἱ τύποι τῶν πρώτων τούτων νομισμάτων ἔχουσι πιθανώτατα ἀξίαν ἀστρονομικήν· οἱ Διόσκουροι π. χ. παριστῶσιν ἀναμφιβόλως τὸν ἀστερισμὸν τῶν Διδύμων· ὡς δὲ πρὸς τὸ ἐν αὐτοῖς ἀπαντώμενον σύμβολον τοῦ τροχοῦ, γνωστὸν ὅτι ὁ φιλόσοφος Ἀναξίμανδρος ἐθεώρει τοῦτον ὡς ἀστρονομι-

64.

65.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κὸν σύμβολον·[4] ἐθεωρεῖτο δ᾽ὡσαύτως καὶ ὡς σύμβολον τῆς ἀστρῴας κινήσεως.[5] Ὁ τροχὸς ὁ δι᾽ ἀκτίνων περιβεβλημένος, ὁ ἀπαντῶν ἐπὶ τῶν αὐτονόμων νομισμάτων τῆς Θρᾳκικῆς πόλεως Μεσαμβρίας,[6] ἔχει βεβαίως ἀστρονομικὴν σημασίαν (εἰκ. 65).

Ἡ χρῆσις ἄλλως τῶν ἀκτινωτῶν δηναρίων δὲν διήρκεσεν ἐν Ῥώμῃ, ὅπως δ᾽ ἐπανεύρωμεν ὁμοειδῆ νομίσματα παρέρχεται 150 ἐτῶν χρονικὸν διάστημα. Ὁ Mommsen ὥρισε τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τοῦ τύπου

[1] Bompois, Monnaies frappées par la communauté des Macedoniens, π. III, 1—4

[2] Συγγράμματα ἀναφερθέντα.

[3] Babelon, monnaies de la Répub. romaine, I, σ. 48

[4] De Luynes, Études numismatiques sur le culte d'Hécate, σ. 56 σημ. 1.

[5] Beulé, Monnaies d'Athènes, σ. 23.

[6] Cat. British Mus. Thrace, σ. 182.